

COMUNICAT: L'EMERGÈNCIA DE LA CULTURA DE BASE (CDB) A BARCELONA

1. PER QUÈ SOM AQUÍ?

Perquè la Cultura de Base (CdB) emergeixi, es reconegui i se situï en l'agenda pública; per exposar, amb complicitat i demanda, allò que els interessos institucionals o l'agenda mediàtica sovint soterren: precarietat, pressupostos molt baixos, disminució de les subvencions, pujada dels lloguers o dificultat per accedir als espais de treball en els quals poder desenvolupar o propiciar la pràctica.

És també una crida a tots els projectes independents de la ciutat, per conèixer-nos i acollir-nos des de la diversitat. Treballem cap a la inclusió i la xarxa.

2. QUÈ ÉS LA «CULTURA DE BASE» (CDB)?

La lliure i independent iniciativa ciutadana sorgida de la necessitat real d'un teixit local: persones, entitats, espais o propostes relacionades amb l'art, l'educació, la cultura, els públics o el fet social. No són iniciatives de l'Administració, del govern o del partit polític al poder.

3. PÚBLIC I PRIVAT

L'Administració divideix l'activitat econòmica entre «públic» i «privat», una terminologia que fomenta la confusió entre els conceptes «privat» i «independent».

Un projecte independent no té ànim de lucre; en aquest sentit, el significat d'«autogestió» és que qualsevol benefici generat es reinverteix. La filosofia i l'actitud d'un projecte de Cultura de Base (CdB) és treballar constantment per un bé comú més enllà de l'activitat pròpia: escoltar, generar, accionar i promoure més enllà de l'interès propi, des de l'entorn local al global.

Per tant, un projecte independent de CdB no es regeix per una lògica d'empresa: ni busca el benefici ni pensa en les persones com a «usuaris» o «clients», sinó com a ciutadans i ciutadanes, veïns i veïnes i col·lectius. La cultura no és un consumible, sinó un dret, i els drets no atenen a la lògica empresarial.

Hi ha projectes independents que se sostenen gràcies a l'activitat. Això no obstant, també depenen econòmicament, en major o menor mesura, de mecenatges i Administracions que controlen i atorguen els recursos. El problema greu aquí és la falta de transparència en la presa de decisions, en els criteris de repartiments dels esmentats recursos i en l'accés a la ciutadania d'aquesta informació.

Els projectes de cultura de base presenten diverses formes jurídiques: associacions, cooperatives, autònoms o també empreses. Sí, empreses perquè, en moltes ocasions, aquesta forma jurídica s'exigeix des de l'Administració per accedir a les subvencions. En aquest sentit, el sistema obliga a estar a dins del mercat de les indústries culturals. Si es vol accedir a les ajudes, és una prerrogativa. Si no, s'està fora.

Més enllà: l'exigència més gran a les empreses culturals és que l'activitat sigui sostenible, però no generi beneficis, fet que anul·laria el dret a rebre ajudes públiques. Això és quelcom amb què estem d'acord, però també cal aclarir que les ajudes se sol·liciten perquè es necessiten i perquè, com a treballadores de l'art, n'és un dret.

El sistema, amb el seu llenguatge tècnic, burocratització, complexitat i exigència de procediments, fa impossible accedir a les ajudes. I des d'aquí defensem que la institució hauria de facilitar informació i accés perquè qualsevol ciutadà o ciutadana arribés als recursos.

El dret d'accés a la cultura és un bé de primera necessitat. Tot i això, parlem de precarietat.

Un apunt: el 2019, dels 200 M € del pressupost de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, només 4,2 M es reparteixen en concurrència pública entre els projectes de la ciutat, siguin macrofestivals o CdB (per a la qual, en cap cas, existeix una partida). La resta del pressupost són convenis, aportacions directes atorgades a les administracions, entitats, organismes públics, persones físiques o jurídiques de dret privat. La desigualtat d'oportunitats és un fet.

La precarietat existeix perquè els recursos econòmics no arriben a la CdB i som els ciutadans els que creem l'art i la cultura, els que paguem impostos i mereixem una retribució a la lliure iniciativa independent. La institució no fa l'art, però ha de fomentar-lo i facilitar-lo.

4. STATU QUO

La cultura i l'art no s'accepten institucionalment com a béns, com a valors en ells mateixos, sinó com a recursos, instruments, eines o mitjans del poder per generar ordre, control i imatge-marca. Aquestes dinàmiques del sistema operen, construeixen i codifiquen d'acord amb models prefixats i no a necessitats reals del teixit cultural. En aquest sentit, les fàbriques de creació són un exemple o símptoma. (Ivan Alcàzar en fa una cronologia detallada i contrastada en l'article [Carn, pedra i purpurina](#) publicat recentment a La Directa.)

Des de fa dècades, els successius plans de Política Cultural han prioritzat les Indústries Culturals en detriment de la investigació o de la feina de llarg recorregut. Prenem consciència dels mecanismes d'apropiació que utilitza la institució per desarticlar la CdB, desmantellar estructures existents i transformar-les en instruments de propaganda. Aquesta estratègia només condueix a l'empobriment i a una progressiva desaparició de la diversitat d'agents i la pluralitat de llenguatges.

Fa anys que som testimonis de l'encariment de les nostres vides: la gentrificació és ferotge i veloç, i posa en risc la supervivència de la CdB. L'amenaça real i el perill de desaparició dels nostres espais i projectes rau sovint en l'augment del preu del lloguer, a l'arbitri de l'especulació i els criteris de lliure mercat de l'oferta i demanda.

5. I LA INSTITUCIÓ?

Les institucions públiques tenen com a pràctica habitual la subcontractació de serveis (sobretot en museus, centres d'art i centres cívics), fet que deixa a mercè d'empreses privades les condicions laborals. Aquest entorn fomenta la contractació irregular quan, de fet, les institucions haurien de responsabilitzar-se del compliment de lleis i convenis, dels codis de bones pràctiques i, en suma, dels drets dels i de les treballadores de la cultura.

D'altra banda i tot i les «voluntats» de canvi de models cultural manifestades per l'Ajuntament en els darreres anys, no hi ha fets que parlin d'un canvi real. En aquest sentit, el curterminisme segueix operant, almenys, a dos nivells: d'una part, s'observa que cada partit imposa les seves doctrines, genera macroevents propis i dona suport a certs camps d'interès; de l'altra, els projectes de nova fornada segueixen naixent i morint amb cada legislatura (si hi arriba). El diàleg social en cultura és un simulacre i l'interès de l'administració per interlocutar amb la CdB és, en la majoria de casos, nul.

Exigim a la institució, que és també nostra, una mesura de govern que passi pel ple de l'Ajuntament i que reconegui públicament i destini un pressupost a la CdB, de la manera que se'n destinen a programes com Fàbriques de Creació, Barcelona Districte Cultural o Cultura de Proximitat.

6 LA VISIBILITAT (O NO) COM A SÍMPTOMA: PRESÈNCIA CIUTADANA I MEDIÀTICA

Des de la CdB Sabem que el mateix sistema és el generador de desigualtat mediàtica, i que el control institucional o empresarial dels mitjans o la presència aclaparadora dels estàndards comercials són un fet. Som conscients del nostre aïllament de l'agenda *setting*, cosa que no impedeix la voluntat constant de diàleg i la

consideració d'aquells que, des de la comunicació independent i la llibertat de pensament, ateneu a la realitat cultural de la ciutat.

El fet és que la capacitat per «ressonar» és tanta com sòlides siguin les xarxes que teixim amb el territori i les persones. Som també els nostres propis agents comunicatius, però sense la complicitat i voluntat crítica dels presents, queden compromesos l'accés regular a la ciutadania i, per tant, la nostra divulgació i supervivència.

Per part nostra, seguim treballant la denúncia i la visibilitat des de la sostenibilitat de l'activitat i, sobretot, la unitat, amb la creació d'un *mapping* local i transdisciplinari: una xarxa d'espais, col·lectius o projectes independents de la ciutat, l'objectiu del qual és el la localització i visibilització, tant per a nosaltres —per combatre la forta atomització i sectorialització de l'art a Barcelona—, com per a la ciutadania i l'Administració, els agents artístics i els mitjans de comunicació. Es tracta d'un primer pas cap a la creació d'una xarxa que sumi i generi riquesa, afectes, sinergies i supervivència.

En cap cas aquest *mapping* vol ser una mera llista de noms o una xarxa controlada per la institució, tot i que és el nostre dret que es comuniqui, divulgui i doni suport en igualtat de condicions.

Així mateix, és imprescindible l'acció directa, i és per això que, arran de la Jornada sobre Política Cultural Municipalista (Barcelona, Madrid, València) celebrada el 27 de gener de 2019 a Antic Teatre i d'una voluntat de continuïtat, l'11 de maig de 2019 es constituïa el ParlaMent Ciutadà de Cultura de Barcelona. Des de llavors, i amb l'ajuda de l'arquitecta i activista Itziar González i les metodologies existents del ParlaMent Ciutadà, un grup impulsor i tot el que desitgi sumar-s'hi portem endavant el PMCCB, amb dues assemblees celebrades fins ara (aquí podeu consultar tota la informació: textos, vídeos, etc.)
<http://www.anticteatre.com/politica-cultural/>

Ara és moment de dir-nos i reclamar des de la singularitat.